

De vill rädda rapsodlingen

Ett par forskare på HS-Konsult, Hushållningssällskapets bolag i Örebro, forskar som bäst i ett sätt att göra rapsen mer motståndskraftig mot jordloppor, utan neonicotinider. Det hela går ut på att beta utsädet med växtnäring.

För några år sedan upptäckte man att den groende rapsens fiende nummer ett, nämligen jordlopporna, blivit resistent mot de preparat rapsfröna betades med. Jordlopporna angriper rapsen tidigt. Ofta redan på de små hjärtbladen. Resultatet blir hål i bladet. Tillväxten hämmas och på sikt kan plantan bli så skadad att den inte överlever. Växtskyddsmedel som tillhör gruppen neonicotinoider användes ute i Europa, men godkändes inte i Sverige.

Först fick man, via en dispens, skicka utsäde utomlands för betning. Nu är inte heller det tillåtet. Resultatet har blivit att den sådda arealen värraps sjunkit drastiskt från 25-30 000 hektar till cirka 5000 hektar i år.

Ewa Stoltz och Ann-Charlotte Wallenhammar forskar på vad betning med växtnäring skulle göra för bättre etablering av raps

FOTO: HENRIK ÖSTENSSON

– Med facit i hand var det kanske bra att inte neonicotiniderna tillåts. Enligt en forskarrapport som nyligen släpptes verkar preparaten påverka pollinerare, bin och humlor, en hel del, säger Ann-Charlotte Wallenhammar.

Vad man vet är att åtminstone vilda pollinerare, vildbin och humlor inte mår bra av neonicotinoiderna.

– Det verkar som humlorna och bina inte hittar tillbaka till sina samhällen när de varit i kontakt med pollen efter raps som be-

handlats med neonicotinoider, säger Ann-Charlotte.

Hon och kollegan Ewa Stoltz på HS-Konsult i Örebro har under våren beviljats forskningsmedel från Stiftelsen för lantbruksforskning och dragit igång ett forskningsprojekt som går ut på att undersöka effekterna av att beta rapsutsäde, med gödningsmedel. Projektet har också fått stöd av den lokala fonden, uppkallad efter Carl-Robert Prytz donation.

– Vi ska undersöka vilka effekter

en sådan betning kan ha. Tanken är att betningen ska göra att rapsplantan kommer igång och växer till sig snabbare. Det hoppas vi ska göra rapsen mer motståndskraftig mot jordlopporna och att den också växer bättre, säger Ann-Charlotte.

Deis tål plantan mer när den är uppe. Men det är också så att man då lättare kan behandla mot jordlopporna.

– Då ser man lopporna och kan spruta. Men om uppkomsten är för dålig, vid kall väderlek exem-

pelvis, ja då kan angreppet på bladen ske redan innan de tittar upp ur jorden.

– Vi har bland annat lagt ut åtta provytor, i anslutning till annan rapsodling. Det finns fortfarande några tappra odlare kvar i länet. Där provar vi olika typer av betningspreparat med växtnäring, vi ska se vad det ger för effekt, berättar Eva.

Att beta utsädet med näring förekommer på andra håll i världen.

– Bland annat används det av rapsodlare i Kanada. Där är det för att man vill snabba på etablering och uppkomst. De har en något kortare odlingssäsong än vi har. De har problem med att det fryser innan rapsen hunnit mogna. Det var just på växtodlingskonferenser i Kanada och Turkiet Eva fick inspiration till att försöka pröva betning med näringsmedel som ett sätt att minska problemen med jordloppornas angrepp.

– Det verkar ibland som man kanske har betat med gift lite i onödan för att försäkra sig om bra resultat. När vi varit i kontakt med odlarna menar man att bara plantan hinner upp, jag då kan man spruta mot jordlopporna.

Ann-Charlotte Wallenhammar är agronom med många års erfarenhet av tillämpad jordsbruksforskning. Ewa Stoltz är biolog och växtfysiolog.

– Vi har lite olika inriktningar och kan komplettera varandra.

HENRIK ÖSTENSSON

En rapsplanta angripen av jordloppor.